

Sturm:
De ingra-
titudine
juridica
ejusque
poenis.

1754.

10
Sturm, Joh. Frach. Gottward

MEDITATIO
MORALIS - JURIDICA

DE

INGRATITUDINE JURIDICA
EJUSQUE POENIS:

von

P 513.
Bestrafung

der

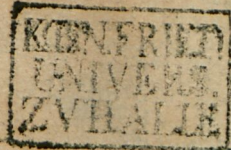
Juristischen Undankbarkeit.

VIRGILIUS:

Discite justitiam moniti et
non temnere divos.

SVERINI, ANNO MDCCLIV.

LITERIS BÆRENSPRUNGIANIS.

ALL'

ILLUSTRISSIMO ED ECCELLENTISSIMO
SIGNORE,

IL SIGNORE

**CARLO FEDERICO
CONTE DI BASSEVVITZ**

Ministro di stato e Consigliere segreto del Serenissimo
Principe regnante di Meclenburgo, Consigliere di Camera
feudale, Presidente e Direttore della Cancelleria
Ducale di Sverino, Ereditario di Pröbrow.

**MIO SIGNORE E CONTE
CLEMENTISSIMO,**

Illustrissimo ed Eccellentissimo
Signore,

Sentomi costretto per la natura stessa, di venerar
nell' ILLUSTRISSIMA PERSÒNA di VOSTRA EC-
CELLENZA non solament' il Splendore, il grado
e l' Altezza, mà insieme un' Umanità senza pari, una Sa-
viezza grandissima, e le più singolari virtù. Può dunque
V. E. già imaginarsi, non havermi commosso una cieca
adulazione del di LEI splendore, del di LEI grado, della
di LEI Altezza, mà bensì il distinto conoscimento della
di LEI umanità, della di LEI Saviezza, delle di LEI virtù,
a proporre L'ILLUSTRISSIMO NOME di V. E. a queste pagi-
ne

ne, ed a renderle per questa 'cagione famose. Non farò
jo dunque frà quei Scrittòri computato, le di cui Dedicazioni
hanno un fine biasimèvole, che più colla cieca
adulazione ed animo abjetto, che con una sincera stima e
riverenza, le loro Scritture dedicano ai più celebri Uomini.
Il mio solo fine, ILLUSTRISSIMO SIGNORE! è di mostrar
umilissimamente, a V. E. per queste lettere, la mia
sincera divozione e riverenza verso di LEI, e di render
insieme VOSTRA ECCELLENZA persuasa, pregar Jo sempre il
supremo Nume, ch' a LEI renda ogni maggior Contentezza
e prosperità, e che conservi V. E. fin ai più attempati
anni. Così viva sempre felice V. E. ed agradisca
quel divotissimo ardire, del

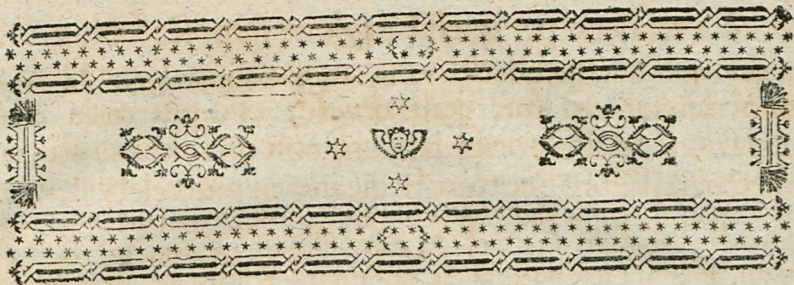
Di Vostra Eccellenza

Di Sverino

li 20 di Luglio 1754.

umilissimo e divotissimo Servo

GIOVANNI, GIOACHIMO, GOTHARDO
STURM,

I. N. J.

§. I.

Instituti Ratio.

Inter querelas istas acerbas quæ, a mortalibus quotidie contra mortales exaudiuntur, primum fere locum tenet illa, quæ atram his temporibus inculpat hominum ingratitude. Quocunque Te conferas, & in publicis & in privatis conventibus, & amicos inter & inter extraneos, & inter infimi ordinis, & summæ dignitatis homines, erunt semper, qui de accrescente in dies hominum ingratitude queruntur, & ita queruntur, ut odiosis suis querelis simul omnem e societate tollant hilaritatem. O! si isti tristitiæ & Melancholiæ dediti, potius de sua ipsorum erga supremum Numen ingratitude quererentur, O! si prius veram ingratitude, veramque benefactoris addiscerent notionem, quam de fama & moribus aliorum detraherent. Certe enim plerique imo fere omnes, qui tam acerbè queruntur, quid sint beneficia vera, quid sit ingratitude vera, ignorant, creduntque beneficiorum se plurima jam præstitisse, si certis nexibus, certis finibus secundariis, qui magis proprium commodum sapiunt quam virtutem, adducti alicui benefecerunt. Sed, ne pro vitiis verba facere videamur, concedimus

A

quoque

quoque ambabus, quandoque veros inveniri ingratos, qui sinceritatem benefactoris erident, acceptorum beneficiorum memoriam deponunt, & remunerationis loco benefactori damnum, injuriam adeoque mortem conciliant. Hi omni jure inutilia terræ pondera dicuntur, hi societatem humanam violant, hi leges tam divinas, quam humanas, transgrediuntur, hi turpissimum omnium vitiorum vitium, ut cum Cicerone loquar, committunt. Ac, ne istorum malitia omnem Reipubl. evertat salutem, Legislatores humani, non impunitam voluerunt esse eam ingratitude, qua quies publica, quaque officia perfecta læduntur. Cum igitur in jure nostro civili variæ, ejusmodi leges reperiantur, earum plurimas quantum fieri potuit, colligere, indeque pœnas ingratitude ob oculos ponere, operam navavimus.

§. II.

Quid Ingratitudo philosophice considerata.

De ingratitude juridica acturi tantum abest, ut Jctum ingratum esse posse defendere velimus, ut potius in ingratum a legislatoribus varias pœnas esse constitutas, contendere apud animum constituerimus. Ne autem ingratitude Juridicam cum philosophica videamur confundere, prius pauca de ingratitude philosophica admonere necesse putamus. Oppositorum, cum opposita dicitur esse ratio, eo clarius quid sit ingratitude apparebit, si primo ad gratitudinem animum attenderimus. Hanc vero esse amorem illum, quem habemus erga benefactorem, propter sua in nos collata beneficia, communis omnium est opinio (a). Cum ita Doctoribus Juris naturæ gratus is dicatur, qui eum, a quo beneficia accepit, rursus amandi & perficiendi cupidus est, certe res erit nullius negotii ingrati faciem depingere. Est enim ille ejusmodi turpis conditionis homo, qui neglectis beneficiis, benefacto

factorem suum non amat. Et quid ita aliud ingartitudo esse potest, ac defectus amoris beneficiarii erga benefactorem?

(a) DARJESI Institution. Jur. natur. §. 290.

§. III.

Ingratitudo hujusmodi in foro externo puniri non potest.

Ex juris naturæ principiis, jam satis superque constat amorem, cum mediante judicio quodam oriatur, extorqueri non posse. Cum vero gratus animus in amore erga benefactorem consistat (vid. §. II.) ad illum quoque neminem externe cogi, vel armis deposci posse non minus apparet. GROTIUS l. c. (b) ita scribit: Qui beneficium dedit, nullum habet jus ad reposcendam gratiam: alioquin Contractus esset non beneficium. Quodsi ergo quis hocce humanitatis officium exueret eaque ad quæ, imperfecte saltem obligatus, parum conscientiae curans omittat, ille ingrati quidem erit nomine dignus, sed non poena externa. Punire enim in foro humano significat nil aliud, ac eum, qui leges, ad quas perfecte fuit obligatus, violavit, malis confectariis adficere. Iam vero cum audiverimus, ingratum non leges perfectas sed tantum imperfectas violasse, quid clarius quam quod ille in foro externo puniri non possit. Non enim nobis hic sermo est de foro interno, in quo quidem omnia vitia puniri scimus, cum saltem malam conscientiam, metum & poenitentiam aliaque mala confectaria secum connexa habeant.

(b) GROTIUS de Jure Bell. ac. [Pacis lib. II. Cap. 22. §. 16.

§. IV.

Definitio ingratitude Juridicæ.

Hactenus generaliter, quid secundum jus naturæ de gratitudine & ingratitude sentiendum sit, brevibus perspeximus.

A 2

Jam

Jam igitur ad ipsam rem, de qua agere constituimus, pervenimus. Dari & in sensu juridico ingratitude, quotidiana prob! dolor experientia satis confirmat; cognoscere itaque eam operae videtur pretium esse. Ponimus vero illam in omissione illorum officiorum erga benefactorem, ad quæ quis cogi potest, quæque in legibus præscripta, sive in læsione benefactoris legibus civilibus vindicata. Non enim jurisprudentia nostra, internæ justitiæ seu conscientiæ rationem habet, nec circa officia imperfecta versatur.

§. V.

Differentia Ingratitudinis pariter ac gratitudinis Juridicæ & philosophicæ.

Toto ut ajunt coelo a se distare Ingratitudinem philosophicam & juridicam, ex ipsa definitione accuratius considerata, apparet. Nobis brevitati studiosis, attigisse quasdam solum differentias utriusque ingratitude, sufficet. Philosophicæ nimirum eam esse conditionem demonstrat §. II. ut in poenam quampiam externam non incurrat, sed juridicam utique puniendam esse non solum leges civiles affirmant (c), sed & ex ipsa definitione elucet. Cum enim ista violet leges perfectas, harum vero violatio malis sit adficienda consecrariis, (§ III.) sequitur, quod etiam punienda sit. Deinde ingratus philosophice, & ingratus juridice consideratus ita differunt, quod ille tantum forum internum sive conscientiæ, hic non solum internum sed & externum, violet, quod ille in foro civili adhuc gratus, non autem hic in foro naturali ita dici queat. e. f. p. Sic quoque summam differentiam inter gratitudinem philosophicam & juridicam intercedere, ex hactenus dictis consequitur. Ius etenim naturæ, quidem gratitudinem præcipit, sed eam vi & armis a nemine deposcit, cum fundamentum
ejus

ejus sit amor, qui extorqueri haud potest, atque hinc ad officia imperfecta spectat. Ad gratitudinem vero juridicam, quam in observatione ponimus illorum officiorum, quae quis benefactori suo perfecte, quin plerumque secundum leges praescriptas, debet, quia cogi possimus, nullum habet dubium. Imposuit namque beneficiariis, JUSTINIANUS noster, varia passim in legibus officia, quibus gratum suum erga benefactorem animum indicare debeant. Sic ergo in jure nullo alio ex capite, quam ex capite gratitudinis & reverentiae naturalis, liberis imponitur, ut ad sponsalia & matrimonia necesse consensum parentum requirant. (d) Quamnam porro causa inducere Imperatorem potuit nostrum, ad concedendum Parentibus, Patronis, Donatoribus beneficium competentiae, id est, ut in executione tantum iis sit relinquendum, ex quo adhuc vitam vivere possint? (e) Haec certe eum impulit, ut qui beneficia acceperunt, illi acceptorum beneficiorum ne prorsus obliviscerentur, sed potius saltem quoddam signum erga benefactorem gratitudinis indicent. Ad quid demum aliud, quam ad gratitudinem respexit Imperator, cum libertis filiisque personam patris vel patroni semper esse sanctam voluerit, cumque libertis certa officia Patrono praestanda imposuerit? (f) Atque sic plures gratitudinis species in Legibus passim determinatae, licet non semper vocem gratitudinis inveniamus, allegari possent; sed sufficiant haec pauca, pro Instituti ratione. Exinde ergo apparet, posse omnino aliquem ad gratitudinem juridicam externe cogi.

(c) §. 2. J. de Donat L. 10. c. de revoc: don: Novel: 115. Cap. III. pr. L. 1:

C. de donat. quae sub modo. L. 6. C. de post. §. 3.

(d) pr: Inst: de Nupt. L. 18. ff. de Nupt. l. 7. §. 1. ff. de Sponsal:

(e) §. 38. Inst. de action: L. 16, 17, 18, 19. ff. de re Judicat:

(f) L. 9. ff. de obsequ: par. & patr: praest: l. 9. §. 1. ff. de operis libert.

§. VI.

Ingratitudo Iuridica ad delicta innominata est referenda.

A 3

Ingrati-

Ingratitudinem esse omissionem officiorum perfecte benefactori debitorum, sive a legibus præscriptorum §. IV. dictum est. Hinc concluditur, quod ingratus aliquid sponte non faciat, sed omittat, contra legum prohibitionem; & cum ingratitude pœnas a legibus civilibus esse constitutas §. V. lit. c. audiverimus, sequitur quod illa obligationem ad pœnam a lege acceperit. Iam vero cum factum (quod subse etiam non factum comprehendit:) contra legum prohibitionem sponte susceptum, quod a lege obligationem ad pœnam accepit, delictum dicatur; (g) nullum est dubium, quin delictum sit ingratitude juridica nominanda. Atque cum hujusmodi omissiones officiorum perfectorum ad ordinarias classes delictorum in jure non referantur, nullumque certum de jure nomen habeant proditum; ejusmodi autem delicta innominata appellantur (h), ingratitude hasce species delicta innominata esse appellanda, jacet in aprico.

(g) B. BOEHM: Introd: in Jus Dig. Lib. 47. Tit. 1. §. 1.

(h) SIMON de delictis innomin: Thef: I. §. 1.

§. VII.

Plures non dantur ingratitude species, quam in legibus præscriptæ.

Ingratitudinem esse omissionem officiorum perfectorum erga benefactorem §. IV. expositum est. Perfecta igitur hic requiruntur officia, ad quæ quis cogi potest, quæque in legibus præscripta. Cum vero jus naturæ, nulla officia perfecta determinet, benefactori qua tali præstanda, sequitur, quod inspecie a jure Civili determinari debeant, cum alias contra ea agere non possit Beneficiarius. Si autem a jure civili determinari debent, ultra casus expressos, tanquam ingratus nemo in foro civili potest puniri: (i) Hinc quoque clarum est, ad condemnandum aliquem ex fon-

te

te ingratitude, potius interpretatione restrictiva, quam extensiva utendum esse, nec minus eum qui ingratitude allegat, eam debere probare, cum quilibet bonus presumatur, quod adeo verum, ut in Querela inofficiosi test: non querulanti incumbat probatio se gratum fuisse, sed potius heredi, istum ingratum fuisse. Singulare enim est istud, quod fratres Exheredati, probare debeant se non ingratos fuisse.

(i) Nov: 115. Cap. 3. pr. l. ult. C. de revoc: donat.

§. VIII.

Cuilibet ingratitude speciei in legibus expressa constituta est poena.

Cum a Cicerone gratitudo virtus non solum maxima dicatur, sed etiam mater omnium virtutum, ex opposito merito, ingratitude vitium vocanda est omnium turpium turpissimum. Hinc Legibus nostris in summo quoque est odio. Hinc in illis tot mala consecraria, quibus ingrati adficiuntur, hinc ergo istæ, ingratitude poenæ cuilibet speciei destinatae. Atque istarum quasdam variis in legibus dispersas colligere collectasque proponere, animum habuimus.

§. IX.

Revocatio Donationis est poena ingratitude:

Non loquimur hoc loco de Donatione mortis causa, quæ species est ultimæ voluntatis, indeque ad mortem usque mutabilis, & hinc optimo jure semper revocari potest sed potius de donatione inter vivos. Atque hæc quidem primo intuitu videtur revocari nunquam posse, cum pactum sit, pacta vero servanda esse nos doceat ipsa natura. Quin? licet quondam apud Romanos pacta per se nullam habuerint obligationem, tamen id solum de pactis nudis valebat, pacta vero donationis legitima dicebantur, tanquam a legi-

legibus confirmata, (k) & ita utique obligabant. Atque hodie eo minus de pactorum donationis valore erit dubitandum, cum prorsus illam distinctionem inter pacta nuda & non nuda rejecerimus. Attamen hoc singulare donatio habet in jure civili, quod jurinatura quandoque aliquid addere, quandoque detrahere scimus, quod nimirum obcertas causas a donante revocari possit. (1) Est enim hoc a legislatore civili in odium ingratorum introductum, pariter ac in favorem benefactorum, scilicet: ut ne illi, qui res suas in alios contulerunt, ab his quandam injuriam patiantur vel jacturam. Nec iniqui aliquid habere videtur hæcce legum constitutio, cum seipsum indignum ejusmodi homo reddat beneficiis acceptis. Tantum vero abest, ut quælibet causa, quæ donatori forsitan justa videretur, ad revocandum donatum sufficiat, ut potius quinque tantum in legibus inueniamus expressas. Huc pertinent injuria atrox cum realis tum verbalis, damnum, fides fracta, infidæ vita. Neque hisce novas addere nobis licet, cum in pœnali- bus & a communi regula deviantibus, potius restrictio sit, quam extensio adhibenda (m) Revocari autem Donatio tantum potest ab ipso donatore non ab ejus hæredibus, quia vindictam quandam hæc revocatio spirat, quin? nec contra ingrati hæredes datur, cum obligatio ex delicto nascatur nisi a defuncto Lis jam fuerit contestata. Sed objicis, pœnam revocationem hanc, quæ fieret a privato, dici haud posse, cum ad pœnam requiratur, ut eam superior, inferat inferiori. Respondemus hanc pœnam omnino a superiori scilicet Legislatore esse constitutam & solum per privatos privatis infligi, deinde nos quidem ad ideam pœnæ nunquam absolute necessarium putamus superiorem, cum alias pœna conventionalis inter juris consultos satis nota, foret Non Ens. Sequimur potius Grotium, qui pœnam definit, quod sit malum passionis, ob malum actionis.

(K) HEDNECCI Elem: Jur: Civ. p. m. 356.

(L) §. 2. Just. de Don. l. ult. C. de revoc: don:

(m)

(m) TREUTLERI select: Disp: Vol: II, Disp. 19. §. 7. lit. d in not:
Bose in Diff. de revoc: don §. 33.

§. X.

Huc pertinet | Exhæredatio.

Summam esse parentes inter ac liberos vinculum naturæ ac proximitatis, summamque exinde inter se invicem oriri amorem facile quisque fatebitur. Quin? cum natura ipsa & experientia nos doceant, causam gignentem erga genitam, magis affici, quam hanc erga illam, sive, ut alii loquuntur amorem descendere non ascendere, sane haud levis causa erit ista, quæ patrem commovebit, filium abs omnibus suis bonis excludere. Attamen quantum quantus sit amor parentum erga liberos, possunt tamen hi, neglectis omnibus vinculi naturalis officii, ita contra naturam agere, ut pater quoque invitus, non possit non illos indignos, filiorum nomine & juribus putare. Vinculum vero naturale prorsus dissolvere adlaborant omnemque humanitatem exuere, liberi, qui beneficiorum paternorum in totum obliviscentes, iis injuriam, tantum damnumque inferendi cupiditate flagrant. Hac certe ingratitude nulla major, nullaque turpior inter homines excogitari potest. Expressit vero NOVELLA cit: (n) causas ingratitude, ob quas parentibus exhæredare liberos licet, quæque apud HOPPIUM cit: loc. (o) in versiculis legi possunt. Horrenda & maxime quidem horrenda videtur ista filii ingratitude, cum illi, a quo, si a Deo discesseris, vitam accepit, acceptamque conservavit, manus vult inferre impias vel summis eum cumulare injuriis. Quid porro de eo tibi videtur, qui ex quo natus cum vita adeo, maximo hujus terræ quasi bono, privare pessime conatur, nonne poena, propter talem insignem ingritudinem, exhæredationis justa? imo justissima. Nec minus ingratiſſimum suum erga patrem

B

ani-

(m)

animum prodit, qui licet haud vocatus criminis eum capitalis accusat, excepto crimine perduellionis, ad quod nimirum manifestandum liberi a Legibus obligantur; qui porro patrem furiosum neglexit, captum non redemit hæc sane & reliqua, quæ adhuc supersunt crimina, ingratissimi filii nobis effigiem ob oculos ponunt, ob illaque liberos exhæredari, leges iuste permittunt, volunt, jubent. Est autem exhæredatio exclusio a Legitima in testamento verbis expressis facta. Legitima vero est portio hæreditatis, ex præscripto Legum certis personis relinquenda, ut 1, liberis, 2, parentibus, & 3, fratribus & sororibus. (p) Possunt autem non solum liberi, sed quoque parentes item fratres & sorores a legitima in pœnam ingratitudeis excludi NOVEL: cit: cap. 4. Non enim dubium est, quin et parentes a liberis possint beneficia accipere, quod exemplum IOSEPHI in sacris litteris extans, satis superque confirmat: hinc quoque non dubium, quin & parentes talibus se contaminare delictis, erga liberos possint, quæ de eorum ingratitude satis magnum præbent testimonium. Leges ergo hanc quoque illorum iniquam ingratitudeis, coërcere voluerunt, eique certam pœnam, quæ pari modo in Exhæredatione consistit, constituere. Attamen id libenter profiteor, posse liberos non tot tantumque violari a parentibus, quam hos ab illis, cum reverentiæ officia & gratitudinis, admodum inter utrosque sint imparia. Dantur ergo octo tantummodo causæ justæ exhæredationis parentum, illæque satis arduæ. Eadem quoque ingratitude, est fundamentum exhæredationis fratrum ac sororum: atque hic tres solum justæ causæ reperiuntur, insidiatio nimirum vitæ, famæ & bonorum. Ast, quod hic singulare occurrit, est, quod in regula fratres & sorores in testamento præteriri possint, nisi turpis quædam persona (q) sit instituta, tunc enim vel necesse instituendi sunt vel exhæredandi. Ex hactenus dictis apparet, quod ille, qui ejusmodi delictorum capax non est, non quoque sit exhæ-

hæredandus. Cum enim exhæredationis causâ sit ingratitude, hæc vero in ipsis delictis exercendis consistat, sequitur quod cessante causa sive ingratitude, cessare etiam debeat effectus sive exhæredatio. Ad hujusmodi autem delicta necesse dolus requiritur §. VII. Ergo, qui doli incapax, quoque hæc delicta non committere, nec exhæredari potest. Doli incapaces sine dubio sunt, posthumi, furiosi, mente capti etc. Ergo nec hi sunt Exhæredandi, (r)

(n) Novell: 115. Cap: 3.

(o) HOPPIUS in Exam: Inst. Imp: Lib. II. Tit. 13. qu: 17.

(p) HEINECIUS in Elem: Iur: civ. Lib. II. Tit. 13. §. 527.

(q) L. 27. C. de inoff.: test-

(r) L. 33. i. f. C: de inoff: test.

§. XI.

Amittebatur olim, ob ingratitude[m] libertas.

Fuit quoque olim haud exigua ingratitude[m] poena amissio libertatis, sive revocatio libertorum in servitutem, prout ingratitude[m] etiam, quam libertus vel manumissus committebat, non infimi ordinis erat. Libertatis enim donatione nullum beneficium majus esse poterat, cum ipsa in Legibus (S) res inestimabilis dicatur, ideoque ea nil gratius servo contingere poterat (r) Quin? ex comparatione servitutis & libertatis hoc clarius apparebit. Etenim servus, qua talis non ad Classem personarum sed rerum pertinebat, omnibus ergo juribus personis competentibus carebat, belluæ instar vendi, occidi, cruciari pro arbitrio poterat, nil proprii habebat, nil sibi, sed domino omnia acquirebat. Longe vero alia erat liberti sive manumissi ratio. Hic enim ex servo liber, ex re persona fiebat hinc inde omnibus juribus libertatis ac civitatis fruebatur: non amplius in eum Dominus jus vitæ & necis exercebat. e. s. p. Ex his, quantum fuerit manumittentis beneficium erga manumissum, quantumque fuerit non in

benefactoris dignus, dijudicari potest. Imposuerunt ergo, Leges ejusmodi manumisso, ad manifestandum suum erga benefactorem gratum animum, obsequium, reverentiam, certasque operas Patrono præstandas. (u) Qui vero, deposita omni beneficiorum memoria, nec operas nec obsequium, nec reverentiam præstabat patrono, ille in pœnam ingratitude incurrebat. Hæc vero in eo consistebat, quod ejusmodi ingratum Patronus iterum in servitutem revocabat. (v) hinc omnia jura libertatis amittens, pristinum in statum recadebat, vel aliis pœnis adficietur, ut amissione partis bonorum, ictu fustium etc. (w) Equidem libertatis favor in jure alias summus est, adeo, ut non facile retractari possit; (x) verum majus tamen adhuc est odium ingratitude. Sed pœnam hanc ingratitude hodie cessare facile is confitebitur, qui ingratitude ejusmodi hodie committi non posse scit. Cessante enim hodie servitute Romana, cessare etiam debent manumissiones patroni, & opera ipsi debita, ideoque quæ, ex illarum omissione oritur ingratitude. Sunt potius nobis hodie homines proprii, qui toto ut ajunt cœlo a servis Romanis differunt. Sed hodie quoque dubium non est, quin homo liber condemnatione ob crimen, ad servitutem possit transferri, (y)

(s) L. 106. ff. de R. J.

(t) L. 39. ff. de fideicom: libert.

(u) L. 9. ff. de off: pat: & patron: præst: L. 9. §. 1. de op: lib:

(v) §. 1. Inst: de Capit: dem: L: un: C. de ingr: lib:

(w) L. 7. ff. i. f. de Jur.: Patron:

(x) §. 6. Inst: Quib: ex causis manum: non lic:

(y) MEVIUS vom Jusfand und Abforderung der Bauers-Leute Q: 2 nr: 100 sq.

§. XII.

Amittitur ob ingratitude erga Dominum directum,
Feudum pariter ac Emphyteusis.

Dominium a Ictis dividi solet in plenum & minus plenum. Illud est facultas non solum de re disponendi, sed etiam omnem utilita-

litatem percipiendi, eamque amissam vindicandi; hoc vero iterum dividi potest in directum & utile, quia hic proprietas & utilitas dividuntur. Directum enim dicitur id, ubi quis sola gaudet proprietate, Germ: *Eigentum*, utile, ubi quis solam habet utilitatem, cum jure vindicandi connexam. Ad Dominii minus pleni species pertinent feudum atque, Emphyteusis. Atque in his quoque singularis quædam ingratitude pœna occurrit, ad nostrum scopum pertinens. Ordiamur a feudo, & quid in eo circa ingratitude dicendum, paucis videamus. Diximus illud esse minus pleni Dominii speciem, quid igitur verius, quam hic quoque dominium quoddam divisum reperiri. Præcipue igitur attendamus erit necesse, ad personas istas, inter quas in feudo est dominium divisum, quo facto, quid sit ipsum feudum clarius elucebit. Cum Dominium hic divisum sit, alter Dominium directum & proprietatem *Lehn-Herrschaft, Grund und Ober: Eigentum*, alter dominium utile habet *das Nieder: Eigentum, das Näsbare Nieder: Eigentum*; illum dominum directum, hunc dominum utilem, vel potius Vasallum nominamus. Feudum igitur est concessio dominii utilis, super re aliqua sub conditione mutæ fidelitatis. Quodsi ergo jam liberalitatem, fidem ac protectionem, domini concedentis erga eum, cui conceditur hoc dominium, aliquantulum perpendimus, facile illum benefactoris nomine & hunc beneficiarii dignum putabimus, Nonne enim singulare in nos beneficium confert ille, qui commodis ex re propria percipiendis renuntiat, nobisque ea ad unum omnia percipiendi facultatem, imo rem istam mutandi & quodammodo disponendi, concedit? nonne benefactor ille erit noster, qui fidem, protectionem, amoremque omnem nobis pollicetur, ut quædam solum fidelitatis officia, ad recognoscendam ejus in nos benignitatem fidelitatem & amorem ei redhibeamus, ad quæ præterea ipsa gratitudinis ratio nos jam obligaret? Nec inde mirandum

dum, cur olim feuda beneficia, & Vasalli beneficiarii dicti sunt; licet haud negem, esse adhuc discrimen inter feuda hodierna & beneficia illa veterum Germanorum. (z) Recte igitur Vasallus intuitu Domini directi beneficiarius est dicendus, cum in feudis datis tum in oblati. Nam in his eandem securitatem, eandem fidem, eandem protectionem expectat Vasallus. Cum igitur quam maxime obligari teneantur Vasalli beneficii Dominorum, turpius quid iis potest esse ingratitude? Atque hanc ideo Leges insigni quadam poena, nimirum feudi privatione adfecerunt. Ut autem eo clarius turpissima Vasalli ingrati effigies appareat, Leges certas species (§ VII.) insignis cujusdam ingritudinis expresserunt, ultra quas non extendenda hæc poena erit. (a) MÜLLER cit. loc. ita scribit: „Quæcunque causa jure feudali non est expressa, „nec sub expressa, ob rationis identitatem continetur, illa „quoque pro justa, ad poenam privationis feudi, Vasallo infligen- „dam haberi non potest.„ Referuntur huc e. g. insignis feudi deterioratio, modo hic, secundum quorundam D. D. sententiam præcesserit admonitio, quæ & in Praxi solet observari; damnum vitæ, corporis incolumitati, bonis ac honori Domini directi factum. Item si quis servitia debita denegavit, Dominum in proelio deseruit, periculum imminens non avertit, aliæque plures causæ. (b) Hic quid æquius esse potest, quam ut ejusmodi Vasalli monstrum suo priveretur beneficio. Sed num etiam, ob omnes has causas in Praxi feudis ingrati Vasalli priverentur, alia est quæstio. Sunt enim sæpe Principes & Domini directi erga suos cives tam divina clementia, ut non nisi inviti, ad exequendas has in Legibus constitutas poenas adducantur. Vidimus hucusque mente quasi contristati, ingritudinis vitium Vasalli erga Dominum suum, & quomodo a Legibus puniri illud soleat. Prius autem quam in totum hancce materiam relinquimus, adhuc brevibus mentionem faciemus, num etiam Dominus possit esse erga su-

suum Vasallum ingratus? Ego quidem id mihi nullo modo concipere possum, si tantum ad ipsam ingratitude naturam attendere placet. (§ III) Ut enim ingratus quis dici possit, necesse benefactor requiritur. Iam vero Vasallus, qua Vasallus, loquimur enim solum de nexu feudali, ut benefactor Domini dici possit, tantum abest, ut potius hic illi primus beneficium concesserit, ob quod ut sit gratus & naturalis ratio & civilis postulat. Nusquam igitur quoque in jure Longobardico Dominus directus nomine ingrati erga Vasallum venit, bene tamen hic erga illum, (c) Cum igitur Dominus ingratus erga Vasallum esse non possit, nec ingrati poenam incurrere valet. Equidem numne, possit quandoque Dominus infidelis vel potius inconstans appellari, imo coram iudice suo competente conveniri, si officia illa, quæ ei vi contractus feudalis incumbunt, negligit; si nec fidem nec fidelitatem Vasallo præstat, si pacta violat etc: alia est quæstio, quæ ad scopum nostrum haud pertinet cum de ingratitude non vero infidelitate agimus. Progredimur nunc ad Emphyteusim, quæ quatenus pro jure jam constituto sumitur, est dominium utile alteri sub lege annui Canonis præstandi, in recognitionem domini directi constitutum. Personæ præcipue hic notandæ, sunt Dominus Emphyteuseos, qui concessio dominio utili, jam solam proprietatem habet, & Emphyteuta, cui hocce dominium concessum est. Sed accuratius paulo intueamur Emphyteusim hujus naturam. Concedit Dominus, qui plenam alienandi habet facultatem, alteri, & quidem ut omnes fere volunt, in re immobili dominium utile, vel ut distinctius loquar, renuntiat ipse proprio suo commodo fructibusque ex re propria percipiendis, concedit alteri facultatem omnes fructus ex re ista percipiendi, imo illam mutandi, & quodammodo disponendi: hæc tantum sibi pacto reservat, ut ad recognoscendam hanc liberalitatem suam & simul proprietatem, quotannis signum ipsi gratitudinis offerat. Promittit hæc sancte alter ille, promittit, se

in

in honorem, reverentiam, & recognitionem Domini directi, præstare annuum Canonem velle. Sed quid de homine hocce ingrato tibi videtur? Iam incipit non stare promissis, obliviscens illorum officiorum, ad quæ jam sola gratitudo, & æquitas naturalis eum obligasset, nisi ipse adhuc fortiorem & perfectam suo pacto, reddidisset istam obligationem; incipit ille re sibi concessa insigniter abuti, atque ira abuti, ut periculum sit, ne mox mox intotum intreat; finiuntur tres & plures anni, quibus nunquam gratum animum testandi & promissa servandi causa, Canonem solvit; alienat ille rem, non requisito Domini directi, vel potius benefactoris sui consensu. Quid ergo de isto tenendum putas? nonne ingrati nomine atque pœna dignus erit? imo dignissimus. Adfecerunt ergo Leges civiles, vitium ingratitude summo in odio habentes, perfidum hunc ac ingratum hominem singulari pœna. Amittit enim ille, Canonem qui debitum non solvit, & quidem in Emphyteusi seculari intra triennium, in Ecclesiastica intra biennium, qui ignorante Domino rem vendidit, quique ipsam insigniter deteriorem reddidit, amittit ille inquam, suum dominium utile s: ipsam Emphyteusin (d). Nec queri de hac amissione Emphyteuta potest cum æquissima & justissima sit ipsa pœna. Abjicere enim non solum naturalem videtur æquitatem, quæ ad gratitudinem summa ei dat motiva, imo potius bonum publicum negligit, cum id, quod ex perfecta obligatione præstare tenetur, haud implet. (e)

(z) G. I. BÖHMER in Progr: de Feudis ex veter: Francor: beneficiis enatis,

(a) 2. f. 32. it: MÜLLER in Usupr: dist: feud: Cap: 23. D: IX.

(b) WOLFFII; Element: Iur: feud: Cap: 16.

(c) 2. f. 23. it, 2. f. 24.

(d) Auth: Qui rem- C. de S.S. Eccl: Nov: 120 c. 8. l. 2. C. de Jure Emphyt.

(e) G. A. STRUVE in Diss: de eo quod justum est circa Emphyteus: Sect: III. §. VI.

§. XIII.

Variæ adhuc ingratitude juridicæ pœnæ.

Liberos ingratos a parentibus exheredari posse jam §. X. accepimus, sed alia adhuc in Jure exstat pœna, quibus isti coercendi, nimirum alimentorum abnegatio,

abnegatio. Equidem naturali rationi jam satis est consentaneum, a parentibus ut alantur liberi (f); & leges civiles parentes ad alendos liberos perfecte adstringunt (g). Verum si suam naturam quasi exuunt liberi, si obsequium aliaque officia parentibus debita respuunt, si ingrati, ut paucis me expediam inveniuntur, tunc quoque solvitur perfecta hæcce obligatio (h). Denegantur autem hoc casu solum alimenta civilia, quæ in sensu laxiori sumuntur, & sub se comprehendunt, non ea solum, quæ ad necessitatem vitæ, imo quæ ad utilitatem, quæque ad voluptatem pertinent, naturalia autem, sive, quæ ad ægre sustentandum vitam necessarîe requiruntur, nemini debent denegari. Nondum a liberis ingratis discedere possumus, sed aliam pœnam ob ingratitude[m] iis injungunt Leges: Nimirum permittunt parentibus, liberos ejusmodi etiam vitos emancipare (i). Et quis est, qui non hujus pœnæ acerbiteratem perspiciat, modo periculum, quod liberi illi emancipati incurrunt, perpenderit. Quin? etiam emancipati, ob ingratitude[m] in patriam potestatem revocari possunt. Sed hodie harum poenarum loco potius Ergastulis, (Germ. Zuchtshäuser) arcentur liberi ingrati; præcedere tamen solet Magistratus cognitio. Sic quoque ademptio Legatorum iis, qui indigni dicuntur, nil aliud est, quam pœna ingratitude[m], causæ enim ob quas indigni habentur, nil nisi turpissimam ingratitude[m], erga eum, qui legavit indicant (k). Nec minus actor in Querel. in officios. testam. succumbens, ob ingratitude[m] legata forsân ei relicta amittit (l). Qui enim odiosum scit fundamentum hujus querelæ, facile eum ingratum fatebitur fuisse. Pari quoque modo, in favorem gratitudinis odiumque ingratitude[m], a legibus introductum est, quod ille, qui insigne ab altero habet beneficium, culpam levissimam præstare debeat, sive summum diligentia[rum] gradum (m).

(f) GROTIUS de Jure B. & P. Lib. II. Cap. VII. §. IV.

(g) L. 5. §. 10. & §. 12. ff. de agnos. & al. liberis.

(h) L. 5. §. 11. ff. de agnos. & al. liber.

(i) L. un. C. de ingrat. liberis l. 132. ff. de Verb. Obl.

(k) Tor. titul. ff. de his, quæ ut indign. aufer.

(l) L. 8. §. 14. ff. de inoff. testam.

(m) L. 5. §. 2. ff. Commodar. 1. contra.

§. XIV.

De poenis quibusdam Ingratitudinis erga Deum.

Equidem ad forum Juridicum tantummodo, ea, quæ justa dicuntur trahuntur. Quæ forum spectant internum s. conscientiam ad forum pertinent Theologicum, ubi poenarum plenaria executio, ad forum extremi Judicii reservatur. Hinc nos multa inhonesta, multa iniqua moribus ac seculis depravatis tenemur connivere, satis de cive contenti, qui neminem externe lædit. Attamen cum & jurisprudentia nostra ultimo gloriam Dei intendere debeat, haud a scopo Legislatoris & Judicis humani videtur esse, gloriam summi Numinis tueri, remque publicam talibus purgare hominibus, qui omnem erga Deum pietatem deponentes aliis sunt pessimo exemplo. Hinc passim in Legibus varias invenimus poenas erga eos qui summi sui Benefactoris Majestatem ac sanctitatem, frivole & sponte verbis vel factis, quasi, ut ita loquar, immediate violare non abhorrent. Huc potissimum referendum videtur crimen istud læsæ Majestatis divinæ s. Blasphemix diabolicum. Committitur ineffabile hoc crimen ab iis, qui malevolo animo blasphema verba in Deum eructant, vel quæ ad conculcandum Dei honorem ejusque contentum tendunt, licet verum Deum agnoscant (n). En atrocissimam ingratiudinem! En factum plus quam diabolicum! Eum, cui omnis debetur gloria, obtrectare velle, Eum, cujus nutu omnia geruntur, irridere, Eum, quem summum nominamus Benefactorem, loco gratiarum actionis injuriis prosequi! tantum igitur abest, ut impunitum hocce quasi monstrum relinquunt leges & Judicia humana, ut gravissimas potius in illud constituant pœnas. In legibus citatis (o) ultimum supplicium hic constitutum est, & pro ratione circumstantiarum membrorum mutilatio. Imo speciales habemus in Megap. constitutas pœnas (p) quæ pro ratione circumstantiarum etiam ad ultimum supplicium extenduntur. Huc referimus porro eos, qui perjuri dicuntur. Equidem non sequimur istam fere communem opinionem; perjurium istud tantum pœnis humanis subjacere, quod in præjudicium tertii vel Reip. tendit; cum hoc solum sit additamentum doctorum supervacaneum. Concipere enim nobis casum non possumus, ubi quis Jurat, & ubi non simul tertii vel Reip. interest. Saltim enim in Juramento hoc semper interessè versatur, ut Reipubl. vel privato fides fiat, veritasque detegatur. Statuimus potius hoc crimen atrox per se jam pœnis subjacere humanis, quoniam in crimen invidi læsæ majestatis divinæ ejusque inter species connumeratur.

ru
fat
co
ip
cel
Q
cis
ter
do
vic
lic
ma
tio
fun
Hi
pur
hab
pra
git
est
pop
tiam
adh
pert
plur

tur (r). Sane perjuratorum monstruosam in Deum ingratitude[m] esse, omnis fatebitur, qui modo ipsius peccati abominandi rationem habet. Hi enim sub conditione falsiloqui, ad vindictam divinam provocant, & nihilominus in ipsa Juramenti præstatione, nulla mentis cum lingua conformitas; veritatem celant, imo, cum se vera dicere juramento confirmant, audacter mentiuntur. Quid ergo hi committunt? In dubium vocant, O malitiam! Supremi judicis sui que benefactoris justitiam & vindictam. Quid audent? testantur se contemnere Deum, metuere homines, testantur, se adversus Deum audaces & timidos erga homines esse. Quomodo ergo peccant? primam Decalogi Tabulam violant, pietatem labefactant ac religionem, supremam istam legem salutis publicæ fideique stabilitatem, vacillantem efficiunt. Ast pœna etiam in foro humano turpissimæ istorum ingratitude[m] est constituta; mox per fustium castigationem (q) mox per notationem infamix juriurque privationem (s) & quæ sunt ejusmodi reliqua præsertim novissimis constitutionibus constituta (t). Hinc non sentimus cum iis, qui falsiter affirmant perjurium Jure Romano impunitum esse. Jure Criminali Carolino (u) summo quoque in odio perjurus habetur, ubi quomodo in causa civili & criminali puniri debeat, ostenditur, & præter ceteras pœnas amputatio duorum digitorum, quibus juratum est, injungitur; imo in causa criminali eadem pœna, qua alias falsiter accusatus fuisset, est addiciendus, quæ quidem pœna quoque olim a summo omnium Imperante, populo Judaico fuit præscripta Deut. 19. v. 19. Discite hinc Mortales justitiam ac non temnere amplius Deum! Sed hæc hæctenus: dantur quidem adhuc variæ impietatis & ingratitude[m] erga Deum coërcitiones, quo sine dubio pertinent Sabbathi profanatores, qui etiam arbitrarie coërceri solent, (v) sed plura de hac materia differere vetat ejus horror.

(n) B. BÖHMER. Intr. in Jus Dig. Lib. 48. §. 19. seq.

(o) Const. Car. Crim. Art. 106. R. Imp. de anno 1530 Tit. von Gotteslästerung §. 2. R. J. de 1512 Tit. 3 von Gotteslästerung §. 1. & de anno 1548 Tit. 1. von Gottesläster. §. 1.

(p) Ordinatio Polit. Meckl. Tit. von Gotteslästerung und Verachtung Gottes Wort.

(q) L. 13 §. 6. ff. de jurej. five vol. five nec. L. 21 & 22 ff. de dolo malo

(r) WESENBECC. in Paratit. Lib. 48. Tit. 5. i. f. CARPZOV. Defin. Eccl. Lib. 3. Tit. 6. Def. 80. nr. 8. 9. 10.

(s) L. 41. Cod. de Transact. L. 17. C. de Dignitatib. L. 13. C. de Testib.

(t) SETSERI æleber. Tr. de Juramentis Lib. 1. Cap. 27. nr. 12.

(u) C. C. C. Art. 107 & Art. 108.

(v) Alleg. Ordin. Polit. Tit. I. it. Das Mecklenb. Herzogl. Edict de dato 8 Dec. 1749.

§. XV.

De Aequitate Poenarum Ingratitudinis, qua propo-
sita concluditur.

Atque hæc sufficiant de pœnis ingratitude, quas in legibus reperimus constitutas. Satis habemus demonstrasse eam non pertinere ad Crimen sine pœna, de quo disputavit HARTLEBEN. Num vero etiã in praxi observentur, hac vice nolumus indagare. Certe ut fieret, optandum foret, Igitur, priusquam in totum hancce relinquimus materiam, pauca adhuc de æquitate & utilitate pœnarum ingratitude sumus monituri. Atque hic nobis sufficit ex B. GROTIUS de Jure B & P. Lib. II. Cap. 20. §. 20. in not. sequentia, quæ rationem cur vitium ingrati punitum esse debeat, in se continent, transsumere: „Est ratio summa in rei utilitatem ad finem publicæ felicitatis consequendum necessaria; cum non minus ingrati animi vitium omnes morum „labes continere aut trahere credatur, quam gratus animus omnium virtutum „proventu ac necessitudine celebratur; est increfcescens hoc aut illo ævo hominum pravitatis & ingratorum multitudo; qui in aliis discunt & experiuntur, quod paulo post adversus patriam exercent: „Hactenus ille. Hinc & utile & optandum foret, ut legislatores humani, in gloriam Dei & salutem Reip. officia gratitudinis fortiora pœnasque ingratitude crebriores & usitatiores efficerent. Nullum enim habet dubium, quin & ea a lege præcipi possint, quæ virtus præcipit, licet temporum rerumque sit habenda ratio. Ac quo major est virtutis cujusdam cum justitia conjunctio, eo clarius apparet legislatoris sapientia. Cæterum Tibi, Sapientissimum Numen, labore hoc finito immortales ago gratias, supplexque a te peto, ut ne me ingratum vel in Te vel mortales esse patiaris, nec in istorum me unquam socialitate esse, qui ingratitude vera quid sit ignorantes, semper de ingratitude proximi calumniantur,

T A N T U M !

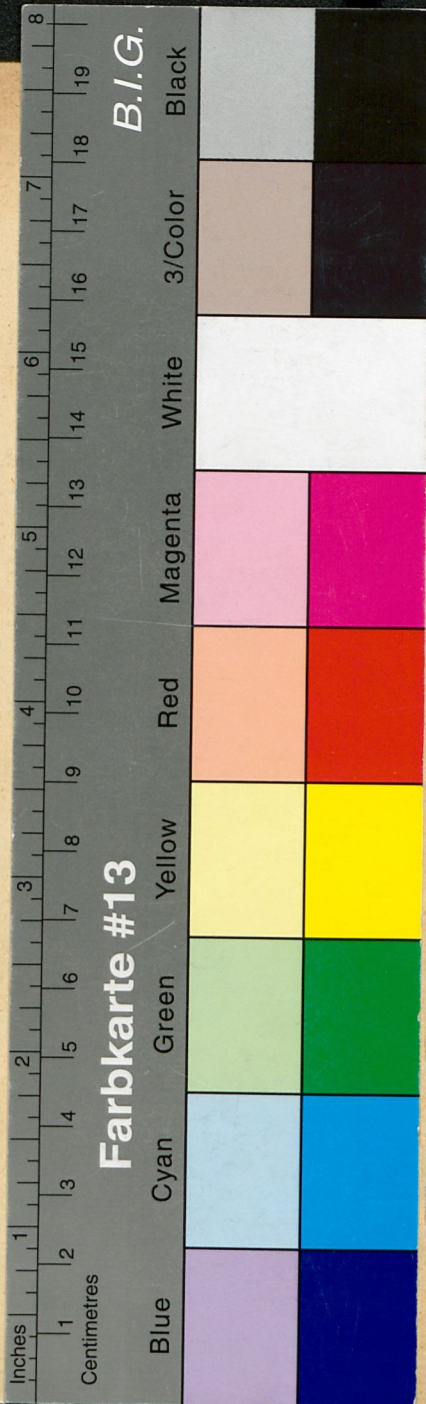

Ke 2664

(X2373679)

10
Luther, Joh. Friedr. Gotthard

MEDITATIO
MORALIS - JURIDICA

DE

INGRATITUDINE JURIDICA
EJUSQUE POENIS:

von

Bestrafung

der

Juristischen Undankbarkeit.

VIRGILIUS:

Discite justitiam moniti et
non temnere divos.

SVERINI, ANNO MDCCLIV.

LITERIS BÆRENSPRUNGIANIS.

